

γελούσαμε ακράτητα, ύστερικά, με δυνατά ξεφωνητά...

Τότε κι' αυτός έπαυσε περισσότερο θάρρος από την εθιμία μας και έβρανε για να μας μιλήσει.

Μάς μιλούσε για τα βιβλία που είχε στο σπίτι του, για τη μητέρα του, για τα μικρά του τ' αδέρφια που δεν ήξερε αν ζούσαν ακόμα ή αν πέθαναν από τη στενοχώρια τους...

Υστερά, αφού γελούσαμε κάπως αόμοια, τον διώχναμε από κοντά μας και δεν του μιλούσαμε...

***

"Όταν έμεινε οι άλλοι άποροίσαμε να κρυφώσουμε άπερεια της πείνας και ν' άρνηθώμε κάθε τροφή που θα μας έδιναν, τον Μιχαήλ τον έπασε ένας κομμάτος, άμείρητος, κι' άπειροπατος φρόδος...

"Ήθελε πολύ ο ζωμένος, να τρώη ταχτικά και φοβόταν έξισου τους έπιστάτες και τους άγατημένους τον συντρόφους, τους δημώεις δηλαδή και τα θύματα... Δεν ήξερε ποιόν να εύχαριστήσει... Άν εύχαριστούσε τους μέν, θα διαφεροστούσε τους δέ.

Πηγαυοερχόταν λοιπόν ανάμεσα μας σαν χαμένος και σούγγυλλο-όνο να το μωστό του...

"Έπαυσε ύφως άνηγοχο και φουτούσε με διαταγμα :

- Θά νηστέψετε πολύν καιρό ;...
- Ναι, πάρα πολύν καιρό, του άποκριθήκα έγω με σκληρότητα.
- Και δεν θά ήμате τίποτε, ποτέ, καθόλου, ούτε χουράκι ;...
- Ή μήτερος μας μάς έστειλαν κουλουράκια και δεν θα πεινάσουμε..., του είπα.

Με κούταξε δάσπαστα, κούνησε το κεφάλι του κι' άπομακρύνθηκε άναστεύζοντας...

Την άλλη μέρα, χλωμός από την ταραχή του γι' αυτό που θα μάς έλεγε και που τον είχε βασανίσει δολόζωση τη νύχτα, μάς είπε :

—Άγατητοί μου σύντροφοι, θέλω να νηστέψω κι' έγω μαζί με σας...

Τότε έμεινε του άποκριθήκαμε :

- Νηστέψω μονάχος σου...
- Κι' άλληνά νηστέψω...

Στην άσχημόν δεν θέλαμε να το π-οτήσουμε...

Πιστεύουμε πως έτρωγε χουράκι...

Την ίδια γνώμη είχαν κι' οι φιλότεροι...

Άλλά ή διαπίστωση μας διαλύθηκε με μάς, όταν άβιασε πως τον έπασε τυφοειδής πυρετός...

Σηκώσαμε τότε τους ώμους μας κι' είπαμε :

—Τό ζωμένο τό στραβάδουλο !...

—Άλλά κάποιος από μάς —έξαινος που ποτέ του δεν γελούσε— είχε με τόσο λυπημένο :

—Είπε κι' αυτός σύντροφός μας... Ημέε κοντά του..."

***

"Όταν πήγαμε στο Άναφορτήριο, όπου τον είχαν, ο φτωχός Μιχαήλός παραμύλιωσε...

Τ' άσπανάτητα λόγια τον περιστρέφοντας στα ίδια άγατημένα θέματα του...

Μιλούσε, όπως πάντα, για τα βιβλία του, για τη μητέρα του και για τ' αδέρφια του...

Ζητούσε κουλουράκια και παραπονούταν πως πεινούσε...

Οραζότανε πως ήταν άδως και παραμύλιωσε να του δοθή χουράκι...

Μιλούσε γλυκά για την πατρίδα του, την άγατημένη του Ρωσία, όπως επίσης μιλούσε και για τη Γαλλία...

Τα λόγια του μάς εσπάράζαν την καρδιά.

Κι' ο πόθος μας γινόταν ακόμα μεγαλύτερος, γιατί ο φτωχός μάς είχε πως δεν υπάχει πια χουράκι έλπιδα σωτηρίας και πως σε λίγο θα πέθανε.

Αίγο προτού άτ' την τελευταία του άγωνία, ξεναύρισε όλη τη διαίγεια του πνεύματός του.

"Ήταν ξεπλωμένος στο κρεβάτι του, άδύνατος, λιγρός κι' έβλεπε να τον τρυφώσουμε έμεις οι σύντροφοι της έξορίας του...

—Όταν πέθανε, μάς είπε ξεάγνα με μωσοβισμένη φωνή, θέλω να μου τραγουδήσετε τη «Μαρσεγιέζα»...

"Ένα ξεφωνητό ξέφυγε άμέσως άπ' τα στόματα όλων μας...

Τρώγαμε από χαρά και θυμό μαζί.

Άπό χαρά, γιατί βλέπαμε πως κι'

αυτός είχε ψυχή επαναστάτη, κι' από θυμό γιατί οι τύραννοι της Ρωσίας είχαν γίνει άφορηί να πέθανε.

—Τί είπατε ; τον ξεναύρισαμε με δάκρυα στα μάτια.

Κι' ο Μιχαήλός μάς άποκριθηκε :

—Θέλω να μου τραγουδήσετε τη «Μαρσεγιέζα»...

Γιά πρώτη φορά τότε, καθώς έλεγε αυτά τα λόγια, τα μάτια του έβρεχαν στεγνά...

"Εμείς βιος άρχισαμε να κλαίμε όλοι μας, χωρίς ξεάφρουο...

Τα δάκρυά μας ήσαν φλογερά σαν τη φωτιά που φουρίζει τ' άγούρια...

"Όταν πέθανε, τραγουδήσαμε, σύμφωνα με την ύπόσχεσί μας, τη «Μαρσεγιέζα».

"Ή νεανιές φωνές μας άνηχοσαν ζωηρά κι' ένόκονταν όλες μαζί, για να τονίσουν τον ύμνο που ήθελε ο πεθαμένος σύντροφός μας...

Κι' έτσι, εκείνη τη στιγμή, αυτός ο πτωχένιος άνθρωπος με την καρδιά του λαχού, παρασιτάθηκε μπροστά στα μάτια μας σαν σύμβολο.

Γονατισμένοι μπροστά στο φέρετρό του, σύντροφοι και φίλοι, τραγουδήσαμε τη «Μαρσεγιέζα».

Τραγουδούσαμε, ενώ τα τριφερά μας παραφύλαγαν, τα κοντάκια κροτούσαν άπειλητικά κι' ή ασάλευτες μύτες των λοχών διεκθύνονταν προς το μέρος της καρδιάς μας, της επαναστατικής καρδιάς μας...

Και τό τραφερό τραγουδί άνηχοσε όλοένα δυνατό και χαρούμενο...

Κουτώντας μέσ' στ' άθλητικά χέρια μας τό φέρετρο, τό καταβάσαμε σιγά—σιγά μέσ' στο λάκκο...

Και δεν πάταμε να τραγουδήμε τη «Μαρσεγιέζα», δυνατά, τρελά, ξεφρενασμένα.....

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΝΤΡΕΠΙΕΦ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ ΕΝΑΣ ΤΕΜΠΕΑΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΕΤΑΙ ΣΤΟ ΘΕΟ

Κύριε, νύμια ταπεινός κι' άδύναμος μπροστά σου,
Στ' άμαρτωλά τα χέρια μου ζεστή ή καρδιά και τρέμει,
Λησούση τό πιο μίσηρό άπό τα πλάσματά σου,
Ή τρυκίμιες άγρια με δέσαν κι' οι άνέμοι.

"Ολ' ή ζωή μου τρείς γραμμές: "Ένα κομμάχι χαμένο,
Γιά τους άθροώπους μια φρικτή ντροπή, ένας άλητης,
Θεέ μου, ένα πλάσμα σου κοντού κι' άρροσθημένο
Κάτω άπ' τη σείρα χάρσι σου οίκτερός βαρυνομένοιτης.

Βουλεβαοδιερός σκυθρωπός, βουβός και λυπημένος
Ταξιδεύοντης χιμαρικός με τα φτερά της νεότητος
Μέσα στον κόσμο άπόκομος και θλιβερός και ξένος
Σήμερα Σάτζος κι' αύριο έξάλλος Δόν-Κιχώτης.

Γύρω τα πλήθη χλωστά, όθνια φριχτά κι' άγρυμνα
Στα θολωμένα μάτια μου, διαμαντι άγνό τό δάκρυ,
Εφάχτο στα δόντια ανάμεσα σαν πάλι τη βλαστήμια
Κ' έτσι μοιραία πήγαίνα, χωρίς σκοπό και άσρη.

Χωρίς κρεβάτι άρροστος, χωρίς άγάπης χέρι
Νά μου χαιδέψη τα μαλλιά, δροσιά στο μωπό μου,
Άμλλητος και σκοτεινός, χωρίς κανείς να ξέρη
Ποιός όφες τον σημάνασε άγά τό θανάτο μου.

Δίχως φροντίδες τη ζωή τη διάβηκα και θέρη
Σαν λουλουδάκι ταπεινό στο χλοάμένο φράχτη
Γυρίζοντας την άδειαν ή της μοίρας μου άνέμη
Κι' άνάερα λιχνίζοντας των πόθων μου τη στάχη.

Σενύχτης, νυχογυριστής χεμόνα - καλοκαιρι
Κύλησα με τα σύννεφα, περπάτησα με τ' άστρα,
Σαυρυνλιμένο και χλωμό μ' εύριστός χαρμείρι.
Νύχτα πως με ξεπλάνερες, τρελλή και ξελοιάστρα!

"Αόουλη κι' άχαίρετην έπέλαρ ή ζωή μου
Τξίζετικας πάνα νηυστηνίς, τραγουδιότης και βλάμης
—Κύριε, ως κρίνο ποτισπασε έλγυσε ή ψυχή μου—
Τρέμονα στα κρύα μου δαχτυλά ή στερενός μου ήδύναμις.

Τραγουδί, γόθο ύπεροχο, θυσία του έαυτού μου
Καίμιοι μου τρισευρητικοί, στίχοι πουλιά θλιμμένα
Ρόδα κρατώντας έφρασε ή ώρα του λυρωμού μου
Λευκά φτερά σαλεύοντας στο χάος άπλωμένα.

Τελειώσανε ή θλιβερός ή μέρες μου, νυχτώνει
—Είρηνη άπάνω στο σκεβρό κι' άδύναμο κομμάι μου—
"Ας ριζώμε την άγκυρα εδώ στο παραγάλλι
Π' άράζαν τα καρδιά του στερενή φορά οι δικοί μου.

Γέρικος γάτος θα σερβώ κοντά στο κρύο τζάκι
Οά πέφτουν άπ' τους οθρανοός της μπόρας τα ποτάμια.
—Φεύγομε — ή ώρα ή καλή! — ό θάνατος από διάκι
Και θα χτυπά ένα μάς φινέμπρο άργά ή βροχή στα τζάμια.

ΧΑΡΗΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΝΟΣ ΑΓΓΛΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ ΓΙΑ ΝΑ ΓΙΝΕΤΕ ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΩΝ

Ίδού τί συμβουλές δίνει ένας περίφημος Άγγλος γιατρός για όσους θέλουν να φτάσουν την ηλικία των εκατό έτών, δηλαδή να γίνου... αιώνοβιοι :

- 1) Να πίνετε κάθε πρωί, μόλις ξεπνιστέτε, ένα ποτήρι νερό.
- 2) Να γυμνάσετε έπί ένα τέταρτο άφοδ' ξεπνιστέτε.
- 3) Να κύνετε ένα χλιαρό λουτρό κάθε βρομάδα.
- 4) Να τρώτε φρούτα στο πρόγευμά σας.
- 5) Να πλένετε πάντοτε τα χέρια σας πριν και μετά τό φαγητό.
- 6) Να μωσοάτε καλά τις τρυφές και να τρώτε άργά.
- 7) Να μη σπρωίνετε ποτέ άπ' τό τραπέζι υπερβολικά χορτασμένοι.
- 8) Να περπατάτε μία ώρα ύστερ' από τό φαγητό.
- 9) Ν' αναπνεύμε με τη μύτη κι' όζι με τό στόμα.
- 10) Να μην καπνίζετε σε χώρο κλειστό.
- 11) Ν' άποφεύγετε την κατάχρηση των ούκνευματοδών ποτών.
- 12) Να μη σκεπάζετε στον ύπνο ούτε πολύ, ούτε λίγο.
- 13) Να κοιμάστε, έζοντας άνοιχτό ένα παράθυρο.
- 14) Ν' άξολοιθείτε όσο μπορείτε τον κανόνα των 3 όταυρών, ήτοι 8 όφες έργασίας, 8 άναπαύσεως και 8 ύπνου.

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΤΟΥ Μ. ΝΑΡΧΑΕΛΟΝΤΟΣ

"Όταν έπρότειναν κάποτε στο Μεγάλο Νατολιόντα να πάη σ' ένα χωρό, ό οποίος έπρόκειτο να δοθή την 21 Ιανουαρίου, έπέτειο της καρπομώσεως του Λουδοβίκου ΙΣΤ', φώναζε με θυμό :

—"Α, όζι! Αυτό είναι άόεδια.

Έγώ ποτέ δεν θ' άπορρασιώ να χορέψω την ημέρα που άνέθαβαν στην χαρμανόλια έναν εγγενή!...

Και δεν έπηγε.